

HOEFBLAD

52^e jaargang nr.1 winter 2015

Foto J. Maijen

NATUURVERENIGING

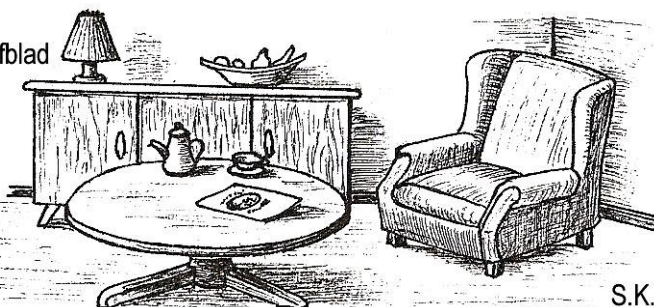

KEN EN GENIET

BESTUURSPRAATJE

Sinds het vorige Hoefblad heeft zich weer veel afgespeeld binnen onze natuurvereniging. Het zomerseizoen is weer prima verlopen, met de diverse wandelingen en niet te vergeten de fietstochten. We zien wel een kleine terugloop van deelnemers, of dit nu met de vergrijzing te maken heeft of met andere redenen, dat is iets wat we ons afvragen. Daarom willen we een nieuwe tochten enquête gaan houden. Per slot van rekening organiseren we alle activiteiten voor u als leden en is het voor ons goed te weten wat uw wensen zijn. Inmiddels is het winterseizoen begonnen en hebben we de eerste lezingen al gehad.

Houdt 't Hoefblad
altijd binnen
het bereik!

Als eerste was er de nachtvlinderlezing van Kars Veling, waarbij u van alles te horen kreeg over onze nachtvlinders en hun leefwijze. Buiten was er helaas minder te bespeuren, maar toch hebben we verschillende soorten op het laken kunnen aantreffen. Kortom het was een leuke en leerzame ervaring, die we mogelijk nogmaals gaan herhalen, maar dan in onze natuurtuin.

Op 4 oktober hadden we de vlinderdag in het Cambreurcollege, helaas een dag dat het fantastisch weer was en velen van u verstek lieten gaan. Degenen die wel aanwezig waren hebben kunnen genieten van de prachtige tentoonstelling van de Vlinderstichting en van onze vlinderwerkgroep. Het zag er allemaal weer zeer verzorgd uit. En dan de lezingen die gegeven werden, dat was allemaal uit de kunst. Beppie Verhagen vertelde over de cyclus van ei tot vlinder, dit aan de hand van afbeeldingen en een kort filmpje. De koninginnepage, we weten er nu alles van, zelfs had Beppie gezorgd voor plantmate-

riaal waarop deze vlinder voor komt. Een mooi verhaal op enthousiaste manier gebracht.

Fia Grootzwagers, al 22 jaar de leidster van de werkgroep, legde uit wat de vlinderwerkgroep allemaal doet en wat de resultaten in deze periode waren. Met een prachtige powerpointpresentatie, natuurlijk met eigen geschoten beelden, werd ons alles duidelijk uiteengezet.

Zelf mocht ik jullie enthousiast maken voor het vlindervriendelijk tuinieren, waarover heel wat te vertellen was.

Kars Veling van de Vlinderstichting haalde het resultaat van het vele vrijwilligerswerk aan. Daarnaast stond hij stil bij het belang van goed onderhoud van de natuurgebieden, maar ook van het openbaar groen. Ook stedelijk gebied biedt voldoende kansen. Toch zal er nog veel werk verzet moeten worden, om de teruggang van de vlinderpopulatie te stoppen, een taak waaraan door vele mensen gewerkt wordt, ook door onze vereniging.

De dag werd afgesloten met een boeiende vlinderquiz, waaraan men deel kon nemen en waarbij leuke prijzen te winnen waren. Tenslotte was er voor elke bezoeker nog een jonge vlinderstruik, voor in de eigen tuin, om verder op te kweken en vlinders te lokken.

Kortom het was een bijzonder leuk festijn, waarbij onze dank uitgaat naar de vele medewerkers, die dit mogelijk gemaakt hebben en natuurlijk ook het Cambreurcollege, welke hun accommodatie gratis ter beschikking stelde.

Volgend hoogtepunt zal zijn de kerstochtend op **ZATERDAG 20 DECEMBER** in de aula van het Cambreurcollege, natuurlijk hopen wij u daar allen weer te ontmoeten. Als speciale gast komt Hans Peeters naar Dongen om een kleine presentatie te geven over

een door hem geschreven boek, met een Dongens tintje.

Triest is het verhaal over onze natuurtuin Kandoel: wederom zijn we bezocht door het inbrekersgilde, welke de opslagruimte heeft opengebroken. Verdwenen zijn onze spiksplinternieuwe kettingzaag en de benzine-heggeschaar en opnieuw hebben we de diverse sloten moeten vervangen. Bijzonder jammer dat dit soort dingen gebeuren. Als u de tuin bezoekt en u ziet iets verdachts, meld dit dan direct bij één van de bestuursleden. De tuin is ondertussen extra aangepakt, maai- en snoeiwerk is verricht. Tevens heeft de ijsvogelwerkgroep er een ijsvogelwand geplaatst, waarbij zij een bijzondere verrassing kregen. Bij de bouw van de wand stonden 7 volwassen mannen te kijken met open mond en kippenvel. Wat gebeurde er: recht voor hun neus landde er een ijsvogel op een staak, een schitterend gezicht. De groep heeft op diverse plaatsen wanden gemaakt, natuurlijk is het dan fantastisch, dat de ijsvogel al in één van de nesten gebroed heeft. Als u gaat wandelen of fietsen in onze omgeving, dan zult u het werk kunnen bewonderen, op enkele plaatsen zijn er borden geplaatst. Een voorbeeld hoe een werkgroep kan samenwerken met gemeente en waterschap. En hoort u een geweldig grote plons, kijk dan in het water, want de leider van de vogelwerkgroep is dan aan het kijken of de plaats geschikt is voor de ijsvogels en dat doet hij door proef te duiken, echt waar, ik heb het zelf gezien. Meer over dit werk gaat u zien tijdens onze algemene ledenvergadering, waarbij na afloop een korte film over de werkzaamheden en de ijsvogel wordt vertoond.

Rest mij u Prettige feestdagen toe te wensen en een heel goed begin van het volgend jaar, 2015, dit mede namens de rest van het bestuur en de redactie.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING 2014

Op **woensdag 4 februari** vindt deze vergadering plaats in de Cammeleur, Hoge Ham 126 te Dongen. Graag willen wij u uitnodigen tot het bijwonen van deze bijeenkomst, om uw wensen kenbaar te maken en mee te praten over het doen en laten van onze vereniging.

De vergadering begint om 20.00 uur; zorg dat u op tijd aanwezig bent.

De agenda:

1. Opening van de vergadering door de voorzitter.
2. Behandeling van de notulen van de algemene ledenvergadering van 2014.
3. Behandeling van de ingekomen stukken.
4. Het jaarverslag van 2014 wordt voorgelezen.
5. Het jaarverslag van de penningmeester wordt voorgelezen.
6. De kascontrolecommissie doet verslag van haar bevindingen.
7. Benoeming van de kascontrolecommissie 2015.
8. Voorziening in vacatures door aftreden van bestuursleden. De volgende personen zijn volgens het rooster aftredend: Marie José van Gestel en Christ Grootzwagers. Zij stellen zich herkiesbaar namens het bestuur. Op grond van de statuten kunnen uit de algemene ledenvergadering tegenkandidaten gesteld worden. De namen van deze kandidaten, gesteund door tenminste 10 leden, moeten schriftelijk bekend worden gemaakt aan het bestuur, uiterlijk voor aanvang van de vergadering.
9. Behandeling van de begroting voor het lopende boekjaar.
10. Bespreking van de plannen voor het jaar 2015, eventueel behandeling van voorstellen vooraf gedaan door de leden.
11. Vernoeming van de jubilarissen.
12. Rondvraag.
13. Sluiting van de vergadering door de voorzitter.

VOORSTELLEN EN WENSEN

Natuurlijk is de vergadering er voor u allen; daar kunt u uw voorstellen kwijt, maar toch zouden wij als bestuur het op prijs

stellen als u vooraf uw wensen al kenbaar zou willen maken bij het bestuur, zodat het één en ander vooraf besproken kan gaan worden en wij het antwoord op uw vragen of voorstellen tijdens de vergadering al kunnen geven.

Zet uw voorstellen voor tochten, diaprogramma's, films enz. op papier en wilt u zelf ook eens wat presenteren, maak dit dan zo spoedig mogelijk kenbaar aan het bestuur. Wij staan open voor al uw suggesties.

DE ASCHPUTTEN MEERSEL DREEF.

Wandeling Ken en Geniet 3 augustus 2014. Om 8.00 uur vertrokken we met negen personen en drie auto's vanaf De Salamander naar Meer voor de wandeling in natuurgebied De Aschputten, om een half uur later nabij de brug over de Mark bij de Meerselmolen te parkeren. De gids verklaart de keuze voor het vertrekpunt hier, en niet bij 'De Mosten', het begin van de door 'Natuurpunt' uitgezette en gemarkeerde route, welke voor een derde langs een recreatieplas en voor een derde over een hindernissenparcours voor paarden leidt. We wandelen dus grotendeels over het fietspad langs de Boven-Mark en voor een groot deel ook weer dezelfde route terug.

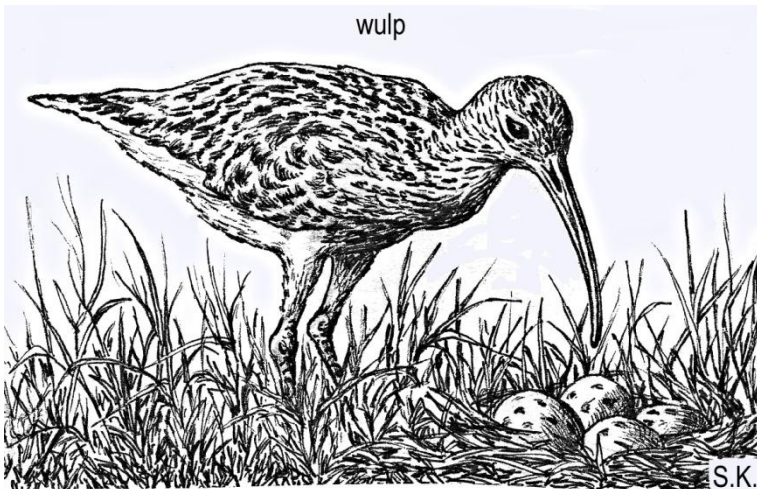
De "Meerselmolen"

De watermolen in de bocht zodra men de Dreef oprijdt vanuit richting Meerle was oorspronkelijk een watterradmolen. Wanneer de eerste molen in de Markloop is gebouwd is niet precies bekend, maar de geschiedenis gaat terug tot in de 14e eeuw, in 1382 staat er al een houten watermolen. Deze "onderslagrad" molen was ingericht als olieslagmolen die later is aangepast om ook graan te kunnen malen. In 1621, de Spaanse oorlog, is de molen grotendeels vernietigd en weer herbouwd om in 1668 geheel af te branden. Daarna is de eerste stenen molen gebouwd die in 1809 ook afbrandde en weer herbouwd werd. In 1845 verkoopt Hertog van Salm-Salm de molen aan de familie Josephes Rommens. Wanneer de molen in ca. 1905 weer afbrandt is Victor Rommens de eigenaar die de molen weer herbouwd, nu met zeer moderne, waterturbine aangedreven maalwerken met 2 turbines van 40 PK .

De watermolen is als een INDUSTRIEEL MONUMENT beschermd, binnen een Beschermd Dorpsgezicht omgeving. Tot 1992 is de watermolen operationeel geweest als graanmolen. Hierna trad een verwaarlozing van de molen in totdat in 1997 Hans Snel en Ans Groot de molen hebben gekocht en gerestaureerd, tevens is de helft tot woning verbouwd. De watermolen maalt weer graan op een van de drie molenstenen.

De Grote Markmeander

De Mark behoort tot de groep van de Noordkempense waterlopen, die deel uitmaken van het stroomgebied van de Maas. Hij ontspringt in gehucht Koekhoven in Merksplas en mondt uit in het Volkerak in Nederland. De rivier stroomt door een vlak landschap met een plaatselijk, soms erg variërend reliëf. In 1975 werd de Mark rechtgetrokken en nu stroomt hij in een

kunstmatig aangelegde bedding. Deze rechttrekking had tot gevolg dat de overstromingen, die hier vroeger schering en inslag waren, werden vermeden. In het gehucht Groot Eyssel is het gebied, gelegen tussen de oude meander en de huidige bedding, een waardevol beemdencomplex met een uitzonderlijke plantengroei, dat dienst doet als rust- en broedplaats voor vogels. In de vallei van de Mark vindt u naast weidevogels, zoals de grutto, de wulp en de scholekster, ook bosvogels. Bovendien zie je hier jagende buizerds en valken en met wat geluk een sperwer of een havik. In de drassige beemden ziet u eveneens een prachtige plantengroei, zoals de zeldzame gro-

te pimperl, de gele plomp, de dotterbloem, valeriaan, moerasspirea en kruipend zenegroen.

De Aschputten

De Aschputten zijn gelegen langs de Mark en situeren zich ten oosten van het recreatiedomein "De Mosten".

Dit is het grootste reservaat geworden dat Natuurpunt Mark-vallei beheert. De eerste aankoop voor de Aschputten dateert van 2000. Toen werd ongeveer 2 ha aangekocht door de toenmalige Wielewaal.

Biotopen: het gebied bestaat uit vrij droge tot vochtige graslanden met kleine landschapselementen. Ook enkele kleinere stukken bos heeft Natuurpunt hier in eigendom.

Beheermaatregelen: alle graslanden krijgen in het voorjaar (begin juni) een maaibeurt om nutriënten af te voeren en de bodem te verarmen. Alle graslanden zijn momenteel nog vrij voedselrijk en worden vaak gedomineerd door witbol. Witbol is een zeer concurrentiekrachtig gras. Om deze soort te onderdrukken dient er vrij vroeg in het jaar gemaaid te worden.

In 2012 is er in deze bossen ook een eerste dunning gebeurd. Deze dunningen zijn nodig om het vrij monotone naaldboutbos om te vormen naar een meer natuurlijk type bos met inheemse en streekeigen soorten zoals zomereik, ruwe berk, grove den, lijsterbes, spork, enz.

De ijsvogel (*Alcedo atthis*) is een waterminnende vogel uit de familie ijsvogels (*Alcedinidae*). Het is een opvallende verschijning door zijn afstekende blauwe en oranje kleuren, maar ook een zeer schuwe soort die zich weinig laat zien. De meeste ijsvogels leven in de tropen. De ijsvogel is een typische viseter (piscivoor), dus sterk aan water gebonden. Zijn voorkeur gaat uit naar stromende wateren. In het grootste deel van het verspreidingsgebied is de soort algemeen, maar in sommige gebieden wordt de ijsvogel met uitsterven bedreigd.

De Nederlandse naam ijsvogel heeft waarschijnlijk niets te maken met een voorkeur of een relatie met ijs maar is een verbastering van de Germaanse naam Eisenvogel wat 'ijzer-vogel' betekent. Deze naam slaat op de metaalachtige glans van het blauwe verenkleed. Een andere verklaring voor de naam is dat de ijsvogel 's winters bij het ijs werd gezien om uit een wak vissen te vangen. Welke van de twee de juiste verklaring biedt is echter onderwerp van studie. Tijdens de wandel-

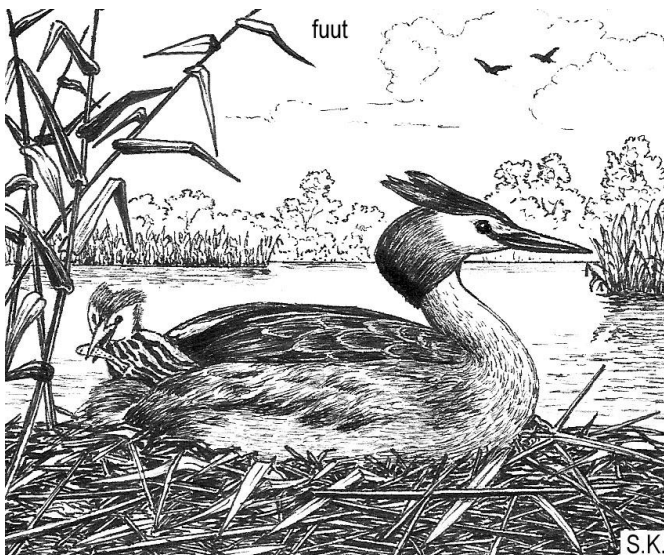
ling zag de gids twee ijsvogeltjes over het water scheren nabij de aansluiting op de meander. Ook de fotograaf zag ijsvogels, maar het lukte niet deze te fotograferen.

De grote Canadese gans is een exoot in Europa. In Nederland waren er al in 1951 broedgevallen in het wild van Canadese ganzen. Tot in de jaren 1980 werden deze verwilderde dieren afgeschoten. Na 1987 werd dit niet meer gedaan. Volgens SOVON is het aantal broedparen in Nederland gestegen tot 3.000. Tijdens de tocht zagen we bij de eerste sluis een aantal Canadese ganzen overvliegen. Bij de voorbereiding van de tocht zag de gids een groot aantal Canadese ganzen in de weilanden langs de Mark.

Gedurende de wandeling zagen we midden in de Mark nog een fuut op een drijvend nest. De fuut liet zich goed fotograferen.

Tijdens de wandeling was het vlinderaanbod minder uitbundig dan verwacht. Naast enkele atalanta's, witjes, bonte en oranje zandoogjes werden geen bijzondere soorten gezien. De dagpauwoog was aanwezig in het rupsenstadium. Tijdens de wandeling werd de weidebeekjuffer veelvuldig waargenomen, ook in groepjes, o.m. bij de vistrap.

De reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*) is een eenjarige plant die tot 2,5 m hoog wordt. De plant heeft opvallende 2-5 cm grote bloemen, die van juli tot september bloeien met een

lila, roze of lichtgele tot witte kleur. De bloemen staan met twee tot veertien stuks in trossen in de oksels van de bovenste bladeren. De vijf

kroonbladen vormen bij elkaar een tunnel, hoed of helm. De bloemen zorgen dat de plant niet gemakkelijk met andere planten verward wordt. Deze plant is afkomstig uit de Himalaya, vooral uit Tibet en ook uit India.

Vanaf 1915 is de plant in Europa als invasieve soort gaan verwilderen, men treft hem nu door geheel West-Europa aan.

De plant groeit graag langs of in de buurt van water. Langs sloten, greppels en beken kan men hem aantreffen. Wel moet de bodem stikstofrijk en basisch zijn. De verspreiding van de zaden vindt mechanisch plaats, wanneer de rijpe vrucht wordt aangeraakt, rollen de vijf delen hiervan zich op en schieten zo de zaden weg. Tegelijkertijd valt de vrucht van de plant af. Bestuiving vindt plaats door hommels, honingbijen en andere bestuivende insecten.

Langs de Mark en de Grote Markmeander stond de reuzenbalsemien, ook wel springzaad genoemd, volop in bloei in alle kleurenschakeringen van donkerroze tot wit. Verder werd er tijdens de wandeling nog aandacht geschonken aan de moesdistel, de egelskop en de moerasspirea, drie planten langs de oever van de Mark.

Grote Pimpernel

De grote pimpernel is een plant die behoort tot de rozenfamilie (Rosaceae).

Deze plant, die een hoogte kan bereiken van 30 tot 120 cm, schiet op uit dikke vertakte ondergrondse stengels. Hij vormt een rozet van maximaal 14 blaadjes, waaruit verschillende bloemstelen opschieten met langwerpige donkerrode bloemhoofden zonder kroonblaadjes. Hij bloeit van juni tot september en komt in grote delen van Europa voor in vochtige graslanden met vooral een kleiachtige ondergrond. De grote pimpernel wordt in de volksgeneeskunde gebruikt als bloedstelpend middel voor zowel in- als uitwendige bloedingen.

GROTE
PIMPERNEL

S.K.

De plant dient als waardplant voor vlinders als het pimpernelblauwtje. In België is de grote pimpernel zeer zeldzaam en komt alleen nog veelvuldig voor in het stroomgebied van de Mark. Met het Plan Pimpernel streven de Belgen naar een beheer dat voorziet in het behoud van deze plant voor het Markdal en de terugkeer van het pimpernelblauwtje, dat al sinds de 70er jaren in België is uitgestorven.

Na afloop van de wandeling gingen we nog koffiedrinken bij de paters in Meersel-Dreef. Al sinds eeuwen huizen in deze belangrijke en drukke bedevaartsplaats, de noordelijkste in België, de minderbroeders Capucijnen, die naast hun klooster en kerk (drie Heilige Missen op zondag, twee op zaterdag) een taverne met terras, speeltuin en aan de overzijde van de dreef een park met goed onderhouden kruiswegstatie en Lourdesgrot hebben.

Jos van Dongen.

MET DE VLINDERWERKGROEP NAAR ZUID-LIMBURG

Zaterdag 19 juli zou er een vlinderexcursie zijn naar Zuid Limburg. Het was die dag echter verschrikkelijk warm, niet te doen voor veel mensen. De tocht is uitgesteld naar 9 augustus, toen het gelukkig een stuk frisser was. We zijn gestart bij Fort Sint Pieter, waar we, na een kopje koffie met Limburgse vlaai, vol goede moed op pad gingen. Vanaf het parkeerterrein gingen

we met een trap de berg op, langs het fort af. Hier genoten we van het mooie uitzicht op de stad Maastricht.

Het imposante fort dateert uit het begin van de 18e eeuw. Het werd gebouwd in een vijfhoek en diende als verdediging van de zuidelijke vestingmuren van de stad voor aanvallen vanuit het zuiden. Vanuit het fort zou elke zuidelijke aanval afgeslagen kunnen worden. In 1794 werd het fort in de rug aangevalen door de Fransen tijdens een van de vele belegeringen van Maastricht. In het begin van de 19e eeuw is het nog ingrijpend gemoderniseerd om aan de eisen van de tijd te kunnen voldoen. Het fort verloor zijn verdedigingsfunctie na het opheffen van de vesting Maastricht in 1857.

Bovenaan de trap kwamen we op de Sint-Pietersberg. Het is eigenlijk geen berg, maar een plateau dat uitgesneden is door de Maas. Het plateau herbergt een heischraal grasland, waar vele bijzondere planten groeien, zoals grote en kleine tijm, kleine pimpernel en kandelaartje. Om het bloemrijke grasland te behouden wordt het begraaasd door mergellandschappen en gehooïd. Er vlogen hier tientallen bruine zandoogjes rond, een echte graslandvlinder.

In de graslanden groeide ook veel klaver, waaronder de rolklaver, de waardplant van het icarusblauwtje. Het mannetje is felblauw, het vrouwtje is variabel van kleur, zij kan zelfs bruin zijn. Niet te verwarren met het bruin blauwtje, wat we tijdens de voorbereiding wel zagen. Die is altijd bruin met oranje vlekjes langs de gehele vleugelrand. Het vrouwtje van het bruin blauwtje legt de eitjes op reigersbek en ooievaarsbek.

Al wandelend naderden we de rand van het plateau, waar de kronkelende Jeker een dal heeft uitgesleten. Op de tegenoverliggende berg liggen de

wijnvelden van de Apostelhoeve. Langs de rand stonden de meidoorns al volop te pronken met hun felrode bessen, een heerlijke wintervoorraad voor de vogels.

We lieten de rand weer achter ons en wandelden door de velden en langs bosranden naar een andere afgrond, die van de ENCI-groeve. Er is hier een mooi uitzichtpunt gemaakt, de KIE-KOET, waar je met veel geluk de Oehoe kunt spotten, de

grootste uilensoort ter wereld. Wij zagen hem niet. De vogelwand is zoveel mogelijk gemaakt met natuurlijke materialen, er liggen takkenrillen rondom waar vogels, kleine zoogdieren, vlinders en andere insecten in kunnen schuilen of broeden. In 2018 sluit de mergelgroeve en wordt deze grotendeels teruggegeven aan de natuur. De kalk uit de groeve is een belangrijke grondstof voor de cementindustrie.

Een stukje verder kwamen we op het hoogste punt van het plateau, aan de ene zijde zagen we de groeve, voor ons de Maas. Hier kwam een oranje luzernevlinder snel voorbij vliegen. Deze trekvlinder komt sommige jaren met zuidelijke winden ons land bezoeken. De bovenkant van de vleugels is oranjegeel. Langs de achterrand bevindt zich zowel op de voorvleugel als op de achtervleugel een brede donkere band; bij het mannetje is deze band rond de vleugelpunt door lichte aders onderbroken. De vrouwtjes zijn oranje en hebben oranjegele vlekken in de donkere band langs de achterrand. De vlinder rust met dichtgevouwen vleugels. Open, kruidenrijke terreinen, zoals bloemrijke graslanden, (luzerne)akkers, braakliggende grond en ruigten. Tijdens de trek en zwerftochten kunnen de vlinders overal worden waargenomen. Als waard-

plant heeft hij diverse vlinderbloemigen, waaronder luzerne en wikke.

Hier slingerden bosrank en heggenwikke zich een weg naar het licht, steun zoekend bij bomen en struiken. Hier spotten we een bont zandoogje, hij houdt van donkere plekken met lichte zonbeschenen vlekjes. Zo ziet hij er ook uit: donker bruin met lichte vlekjes. Door de weiden met mergelschappen wandelden we naar de hoeve Zonneberg, een rijksmonument uit mergel opgetrokken (1873). Links van ons het uitzicht in het Maasdal. Een atalanta kwam hier voorbij gevlogen. Door het bos ging het verder, hier zaten de bonte zandoogjes achter elkaar aan, een mooi schouwspel, maar het is een heus gevecht om een territorium! Mannetje bont zandoog gaat op een zonnig plekje met open vleugels zitten, in afwachting van een langskomend vrouwtje. Zij wordt ontvangen, maar als er een mannetje langs komt, wordt deze met veel gevaarlijk ogend vleugelgeflapper verjaagd. We kwamen aan bij Hoeve Lichtenberg, eeuwenoud. Onder de fraaie carréboerderij liggen nog fundamenteën uit de 12e eeuw. Hoeve Lichtenberg is een verbastering van het woord Hoeve Lochtenborg, of hooggelegen kasteel. De kasteeltoren van de hoeve is een van de oudst nog zichtbare kasteelrestanten van Nederland. Door twee oorlogen en een brand is het kasteel diverse malen volledig verwoest, alleen de toren heeft het telkens overleefd. In de 17e eeuw is op de fundamenteën van het kasteel een gesloten hoeve heropgebouwd. We gingen door de monumentale poort naar binnen en sommigen van ons beklommen de toren, met een geweldig uitzicht op de wijde omgeving.

We lieten de hoeve weer achter ons en wilden snel op zoek naar het restaurant, maar.... Daar konden we niet aan voorbij!

Een Spaanse Vlag! En niet zo eentje die wappert aan een vlaggenstok, neen, een vrij zeldzame overdag vliegende nachtvlinder! Hij is goed te her-

kennen aan de groenzwarte voorvleugel met crèmekleurige strepen en de rode, oranje of gele achtervleugel met zwarte vlekken. Hij komt bij ons alleen voor in het zuiden van Limburg. De laatste jaren wordt hij iets vaker en op meerdere plaatsen waargenomen. Hij leeft in vochtige bossen en struiken in de directe omgeving van warme kalkgraslanden. Als waardplant heeft hij diverse kruidachtige planten, zoals brandnetel, koninginnenkruid, dovenetel, weegbree en hondsdrif. De vlinder vliegt van begin juli tot eind augustus in één generatie. Op warme dagen zijn de vlinders actief en bezoeken ze bloemen van o.a. distels, koninginnenkruid en vlinderstruik. Ook 's nachts vliegen ze en komen dan op licht af. De soort overwintert als jonge rups. In juni verpopt hij zich.

Met moeite kwam men na een tijdje weg van deze plek. Via een holle weg daalden we af. We zagen hier verschillende gevlekte aronskelken waarvan de bessen al mooi rood verkleurd waren. Bij Slavante, een voormalig casino, werd de lunch gebruikt. We hadden hier fraai uitzicht op de Maas en het Maasdal.

Na de lunch keerden we terug richting de auto's, eerst onderlangs de mergelwand, waar de Kluis van Slavante, een voormalige kluzenaarswoning ligt. In de onderaardse kalksteengroeven van de Sint Pietersberg lagen in de Tweede Wereldoorlog belangrijke kunstwerken, waaronder de Nachtwacht van Rembrandt. De mergelwand is deels onttrokken aan het oog door afhangende begroeiing van de bruidssluijer en bosrank.

Door de weiden klommen we weer een stuk, onder Hoeve Zonneberg langs, waar vlindertjes weer de aandacht trokken, o.a. het bruin zandoogje en het hooibeestje. Het hooibeestje vliegt van eind april tot eind september in twee

overlappende generaties. De vlinders zoeken nectar in ruigten en bloemrijke graslanden op allerlei soorten planten. De mannetjes bezetten een territorium en maken patrouillevluchten. De soort overwintert als halfvolgroeide rups; op warme winterdagen is de rups soms actief. De verpopping vindt plaats aan een stevige grasstengel laag bij de grond.

Wandelend langs de flank van de Sint-Pietersberg, met uitzicht op de dichter bij komende stad Maastricht, bereikten we in korte tijd de parkeerplaats weer. We reden naar Kanne, waar we nog een rondje liepen in het Popelmondedal. Zachtjes klimmend door de velden en boomgaarden, waar de geelgors zijn hoogste liedje ten gehore bracht, kwamen we bij de Duivelsgrot. Op de grond kroop een rups van de dagpauwoog. De Duivelsgrot of Wijngaardgroeve is een klein gangenstelsel in de Sint-Pietersberg, in het droogdal Popelmondal. De groeve is lange tijd een stal voor dieren en een opslagplaats geweest. Op de hellingen groeien zeldzame kalkminnende planten waar onder het geel zonneroosje. We wandelden links langs de groeve af en troffen in de struiken de gehakkelde aurelia aan. Ook enkele witjes vlogen hier rond, helaas geen boswitje. Via een trappenpad klommen we omhoog om weer op het plateau van de Sint-Pietersberg te belanden. Hier hadden we weer een machtig uitzicht op het Jekerdal en de Cannerberg met het sprookjesachtige terrassenkasteel Neercanne.

Al wandelend bovenlangs het Popelmondedal ontdekten we nog andere vlindersoorten, waaronder de kleine vos, de oranje luzernevlinder, de atalanta, het oranje zandoogje en het boomblauwtje. Ook troffen we hier enkele sint-jansvlinders aan, een overdag vliegende nachtvlinder. De vlinders bezoeken bloemen van onder andere distels. De mannetjes maken patrouillevluchten, op zoek naar onbevuchte vrouwtjes. Eigenlijk waren we op zoek naar 2 zeer zeldzame vlinders, het bruin dikkopje en het kaasjeskruidikkopje, die werden de voorgaande dagen steeds gemeld hier. We waren dan ook de koning te rijk toen we uiteindelijk één van deze soorten zagen: het kaasjeskruidikkopje. Deze vlinder was uitgestorven in Nederland sinds 1953, maar sinds 2009 worden er weer enkele exemplaren waargenomen op 2 plaatsen in Zuid Limburg. Het vrouwtje legt de eitjes op heemst en kaasjeskruid, bij voorkeur op jonge planten. De rups is bijna het hele jaar te

vinden en
overwintert
in de
strooisel-
laag. In het
voorjaar
vindt de
verpopping
plaats.
Helemaal
gelukkig
met deze
vondst
daalden

we weer af naar Kanne. Daarbij zagen we ook nog een kleine
vuurvliinder, ook altijd een feest om dit fraaie kleine vlindertje
te spotten.

En zo kwamen we weer terug bij de auto's, na nog een stop
om iets te eten ging het terug naar Dongen. Tot een volgende
keer!

Fia Grootzwagers

HET TOCHTENPROGRAMMA VAN 2015

Het programma wordt elk jaar opnieuw samengesteld door de
groep gidsen, welke daarvoor samen komen in een vergade-
ring, waarbij men terugblijkt op het afgelopen jaar. Daarbij
kwam van de gidsen de opmerking, dat het deelnemersaantal
terug liep, men vroeg zich af wat hiervan de oorzaak is. Zijn de
wandelingen te lang, te vroeg of heeft dit met de vergrijzing te
maken. Daarom willen we binnenkort een enquête houden,
waarin u uw wensen kunt uiten. Dit kunt u uiteraard ook al
doen bij de algemene ledenvergadering. Toch hebben we al
enige aanpassingen in het programma van 2015 doorgevoerd,
om het voor u aantrekkelijk te maken mee te gaan. Zo zijn er
tochten die later vertrekken en daardoor ook korter zijn en
hebben we op vrijdagavond 2 wandelingen ingepland. Om
verjonging te stimuleren hebben we ook enkele gezinswande-
lingen op het programma gezet, waarbij uw kinderen of klein-
kinderen van harte welkom zijn. Natuurlijk mogen op alle wan-
delingen introducés ook mee.

PROGRAMMA

De parkeerplaats van sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2 is het vertrekpunt voor alle tochten, u dient zelf naar deze plaats te komen.

Zondag 7 december: Autotocht van een halve dag naar de IJsbaan bij de Loonse en Drunense Duinen. Jan Vrinten en Christ Grootzwagers lopen rondom de ijsbaan en een gedeelte van het duin, we kijken uit over de heide die hier groeit. Een paar jaar geleden zijn hier veel werkzaamheden uitgevoerd, nu kunt u genieten van het resultaat. Vertrek is om 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 2 december.

ZATERDAG 20 december: Kerstviering in het Cambreur-college Mgr. Schaepmanlaan 2. Net als voorgaande jaren bent u uitgenodigd voor de gezellige kerstochtend, we zorgen voor een hapje, een drankje enz. Hans Peeters zal een korte presentatie verzorgen. Natuurlijk houden we ook weer de traditionele kerstloterij. Parkeren kunt u voor het gebouw en een fietsenstalling is aanwezig, de ingang is aan de rechterkant. Aanvang 10.00 uur tot ongeveer 13.00 uur.

Zondag 4 januari 2014: **SNERTWANDELING.** Vertrekpunt is Café zalencentrum De Viersprong, Kanaalstraat 10 in Dongen. Hier leggen we uiteraard aan voor de traditionele snert met roggebrood en spek, voor € 5,50, eventueel is er ook echte Dongense peeënstamp, u dient uw keuze kenbaar te maken bij uw opgave. Ook als u niet mee kunt wandelen bent u van harte welkom, u dient dan om ongeveer 11.45 uur aanwezig te zijn. We vertrekken om 10.00 uur met de wandeling, opgeven voor dinsdag 30 december 20.00 uur.

Woensdag 14 januari: Film- en fotopresentatie van dhr. Jan Maijen, een fanatiek natuurfotograaf, welke zijn beelden met ons wil delen, voor meer informatie zie pagina 33 van dit

Hoefblad. De voorstelling vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126 te Dongen, aanvang 20.00 uur.

Zondag 18 januari: Autotocht naar landgoed Oosterheide in Oosterhout, een afwisselend gebied. Fia Grootzwagers en Jan Jansen leiden ons rond, door machtige lanen, langs bosweiden en bossen, een gebied ook met een rijke geschiedenis. Vertrektijd is 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 13 januari 20.00 uur.

Zondag 1 februari: Autotocht van een halve dag naar de Vloeiweide bij Rijsbergen. Jos van Dongen neemt u mee door dit bijzondere gebied. Tegenwoordig wordt de Bijloop omzoomd door elzenaanplant, waardoor sprake is van een zogeheten houtwalbeek. De beemden werden door beheersmaatregelen verschaald, beddingen werden uitgegraven en de drassige oevers werden opnieuw aangelegd. Vertrektijd is 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 27 januari 20.00 uur.

Woensdag 4 februari: **ALGEMENE LEDENVERGADERING.** Deze vindt plaats in de grote zaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126. U bent natuurlijk allen weer van harte welkom, wij zorgen voor de koffie met wat lekkers en u hopelijk voor voldoende spreekstof. Zie ook de agenda en uitnodiging elders in dit Hoefblad. Na afloop doet de ijsvogelgroep de Rode Brug verslag d.m.v. een korte film. Aanvang 20.00 uur in de benedenzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126.

Zondag 15 februari: Autotocht van een halve dag naar het noordelijk gedeelte van Huis ter Heide, met o.a. het voormalige Kraanven, een gedeelte dat veel afwisseling biedt. Christ Grootzwagers is de gids en zal u inwijden in de geheimen van deze omgeving. Vertrektijd is 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 10 februari 20.00 uur

Woensdag 25 februari: Mooie natuurmomenten in Nederland, een fotopresentatie van Wim Tuijteleaars, bekend van zijn fantastische vogelopnamen, maar ook met oog voor de rest van de natuur. Zie voor verdere informatie pagina 36 van dit Hoef-

blad. De voorstelling vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126 te Dongen, aanvang 20.00 uur.

Zondag 1 maart: Autotocht van een halve dag naar Landgoed Plantloon, een bezit van Natuurmonumenten gelegen tegen de Loonse en Drunense Duinen. Het gebied kenmerkt zich door de dijken en de turfvaart. Natuurmonumenten is bezig met het aanpassingen, zo komt er een vlonderpad en wordt de turfvaart zichtbaarder gemaakt. Gidsen op deze tocht zijn Christ Grootzwagers, Wim Blankers en Beppie Verhagen. Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 24 februari 20.00 uur.

Zondag 15 maart: Autotocht van een halve dag naar het Merkske bij Hoogstraten o.l.v. Jos van Dongen.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50,
tel. 0162-313858

En bij:

Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, tel. 0162-322316

Of (mobiel) 06-10120230

Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie. Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten wij van harte welkom:

Addy Jansen, Rosariopark 12d, Dongen

Mevr. Ria v.d. Noort, Maurice Gilliamstraat 11, Dongen

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 14, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,25 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 12, - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,25 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 12, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

Contactpersonen werkgroepen:

Uilenwerkgroep:
uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen
Stevenshof 13, 's Gravenmoer
Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers
Roeloff van Dalemstraat 50,
Dongen
Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:
Nestkastencoördinator
vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse
Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen
Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:
vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers
Triangelaan 17, Dongen
Tel. 0162-315404

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure
Groenstraat 11a, Dongen
Tel. 0162-313297
Anton Staps
Dongenseweg 7, Kaatsheuvel
Tel. 0416-273332

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 februari a.s. bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamille-tuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **GRAAG ALS BIJLAGE VERZENDEN, WORD BESTAND, lettertype arial 11.**

Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

UILENWERKGROEP VERLEENT ASSISTENTIE BIJ HET UITZETTEN VAN KERKUILEN.

Doordat Anton Staps tijdens een bezoek aan het Vogel Revalidatie Centrum in Zundert zich had opgegeven als uitzetlocatie van uilen werd de uilenwerkgroep benaderd om eens de locatie van Anton te bekijken en onze bevindingen door te geven aan het Vogel Revalidatie Centrum. De biotoop bij Anton leent zich uitstekend voor uilen en Anton heeft daarom via de werkgroep de beschikking over een kerkuilen- en steenuilenbroedkast. Uiteraard gaven wij onze goedkeuring door aan het Vogel Revalidatie Centrum en hadden tevens aangegeven dat de uilenwerkgroep eventueel een rol kon spelen bij het terugzetten van uilen.

Het leefgebied van de kerkuil bestaat grotendeels uit half open cultuurlandschappen met allerlei kleinschalige elementen. De kerkuil is een specifieke jager van het open veld en hij komt het meest voor in die kleinschalige gebieden, waar gras- en bouwland worden begrensd door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes, maar ook ruig begroeide, slecht onderhouden graslandgebieden, ruige grasstroken en wegbermen worden als jachtterrein benut. Al deze elementen zijn aanwezig in de omgeving van waar Anton de kasten heeft geplaatst.

Begin augustus werden we benaderd door Annie Tillieu van het vogelrevalidatiecentrum Zundert met de mededeling dat ze kerkuilen hadden die klaar waren voor vrijlating.

Omdat we buiten de locatie van Anton nog een uitstekende locatie wisten, namelijk bij René Louwet bij zijn nieuw geplaatste kast in zijn nieuwe woning, kregen we de beschikking over vier jonge kerkuilen.

Half augustus gingen Thieu Verharen, Kees Steenvoorden en Leo Reijnierse dus met hun transportdoos richting Zundert om de uilen op te halen. Daar aangekomen kregen zij eerst duidelijke uitleg van Annie Tillieu hoe te handelen met het vrijlaten van de uilen en werden de uilen door een medewerker van het Centrum in de door hun meegebrachte doos geplaatst.

*Aankomst bij het Vogel Revalidatie Centrum
De uilen worden in de transportdoos geplaatst*

Het advies van het Centrum was om de jonge uilen 's avonds in de kerkuilenbroedkast te plaatsen en de uitgang af te sluiten met gaas. Ook kregen we van het Centrum voer mee om de jonge uilen een aantal dagen te voorzien van voedsel. De bedoeling was om de jonge uilen te laten wennen aan de nieuwe kast en na een paar dagen het gaas te verwijderen en de uilen los te laten in de hoop dat ze terugkeren en de kast gaan gebruiken als slaapplaats of in de toekomst als broedlocatie.

Hieronder een fotoverslag van het plaatsen van de jonge uilen op de nieuwe locaties.

Op locatie bij Anton, boven op zolder in zijn schuur.

Nog even een foto maken. Op locatie bij René haalt Thieu een uil uit de doos. We laten Kees ook nog even poseren. En de laatste uil gaat in de kast.....en nu maar afwachten.

SIERALGEN VAN DE MEINWEG OP 16 AUGUSTUS

Tijdens de bustocht naar de Meinweg heeft Peter van Ruth op diverse plaatsen monsters genomen van sieralgen.

Sieralgen zijn kleine primitieve planten die meestal in water leven. De kleinste zijn ongeveer 0,01 mm. lang en breed, de grootste tot 0,5 mm. lang.

Op 16 augustus zijn tijdens de excursie in de Meinweg potjes met water verzameld en thuis zijn de sieralgen die in het water zaten met een microscoop bekeken.

Bij de ochtendexcursie zijn 2 potjes gevuld bij de Rolvennen. Hierin zijn 17 soorten sieralgen gevonden die vooral tussen het veenmos zaten. Van 2 soorten is een foto gemaakt:

Tijdens de middagexcursie zijn 3 potjes met water gevuld in het terrein ten zuiden van het Melickerven. Hier is enkele jaren geleden de bovenlaag verwijderd waardoor ondiepe plassen zijn ontstaan. Langs de waterrand staat veel Moerashertshooi en ook wat veenmos.

Het eerste watermonster is genomen op de plaats waar veel Kleine zonnedauw stond en waar ook Moerassprinkhanen zaten. Dit was een rijk monster met 41 soorten sialgalen waaronder de volgende 2 soorten:

Euastrum oblongum

Desmidium swartzii

Het tweede monster was iets naar het noordoosten. Hierin zaten 21 soorten sialgalen waaronder Micrasterias-soorten.

Micrasterias truncata

Micrasterias papillifer

Het derde watermonster bevatte 14 soorten.

In totaal zijn deze dag bij de 2 vennen 56 soorten sialgalen gevonden.

Peter van Ruth

DE NATIONALE TUINVOGELTELLING OP 17 / 18 JANUARI

Tuinvogeltelling

De Nationale Tuinvogeltelling, georganiseerd door Vogelbescherming Nederland in samenwerking met SOVON Vogelonderzoek Nederland, is een vogeltelling waaraan iedereen mee kan doen. Elk jaar, in het derde weekend van januari, tellen tienduizenden mensen door heel Nederland gedurende een half uur de vogels die ze zien in hun eigen tuin of op hun balkon.

Hoe werkt het?

De eerstvolgende landelijke Tuinvogeltelling zal plaatsvinden in 2015, op 17 en 18 januari. Het exacte moment waarop u wilt tellen, kunt u zelf bepalen. Zoek op één van deze dagen een plek bij het raam vanwaar u de hele tuin of het balkon op een comfortabele manier kunt overzien. Houd pen en papier (of onze handige **scorelijst** bij de hand en eventueel een vogelgids en verrekijker. Tel vervolgens gedurende een half uur de vogels die u in uw tuin ziet.

Kijk voor de telinstructies en het formulier, via welke de resultaten online kunnen worden doorgegeven, op de site **www.tuinvogeltelling.nl**. U kunt op deze site ook terecht voor tips over hoe u de meest voorkomende tuinvogelsoorten het makkelijkst kunt herkennen.

DOORGEVEN RANSUILROESTPLAATSEN

Ook dit jaar willen wij (Ransuilenwerkgroep IVN Oisterwijk) weer een beroep doen op jullie medewerking om winterroesten van de Ransuil in Noord-Brabant te melden. Voor het vijfde jaar op rij zijn wij bezig om alle winterroesten van deze uil in onze provincie in kaart te brengen. Door dit een aantal jaren

achtereen te doen, hopen wij inzicht te krijgen in het verloop van het Ransuilenbestand. Volgens Jouke Altenburg (medewerker van Vogelbescherming Nederland en momenteel gedetacheerd bij SOVON voor de Vogelatlas) komt de Ransuil steeds vaker voor op erven waar andere uilen voorkomen, maar ook in stedelijk gebied.

Mochten jullie op uilenerven komen, doe dan eens navraag naar de Ransuil, maar vraag ook aan familie, buren, vrienden en bekenden of ze Ransuilen weten te zitten.

Alle meldingen van winterroesten zijn welkom, liefst met de bijbehorende aantallen.

Jullie mogen de gegevens rechtstreeks invoeren bij SOVON, maar ze mogen ook naar mij gestuurd worden, dan voer ik ze in: chris10h@planet.nl Kijk ook eens op onze vernieuwde website: www.uilenwerkgroepenoisterwijk.nl

Namens de Ransuilenwerkgroep,
Christien Hermsen.

TREKVOGELTOCHT MEIJENDEL

De jaarlijks terugkerende trekvogeltocht ging deze keer naar de duinen bij Meijendel, een vogeltrekroute langs de kust met veel beshoudende struiken waar normaal gesproken in het najaar duizenden trekvogels te bewonderen zijn.

Op deze zaterdagmorgen vertrokken we met 14 vogelliefhebbers, mooi verdeeld met 7 vrouwen en 7 mannen, naar een "duineiland" in het stedelijk gebied rond Den Haag.

Onze gidsen voor vandaag waren Kees van Dongen en Leo Reijnierse. Tijdens de voorbereiding van de tocht door Leo bleek een mooi uit-

zichtpunt in de route waar normaal veel vogels verblijven afgesloten te zijn door werkzaamheden in het duin. In een grote vogelplas werd organisch verrijkt zand verwijderd, waardoor de plas drooggelegd was. Als alternatief zijn we in de namiddag naar de nabijgelegen Vogelplas Starrevaart gereden.

Meijndel is een uitgestrekt duin- en natuurgebied ten westen van zuidelijk Wassenaar en ten noorden van Den Haag (Scheveningen). Het is een waterwingebied dat wordt beheerd door Dunea.

Ter bescherming van de waterwinning zijn bepaalde delen van Meijndel al geruime tijd afgesloten voor het publiek. Deze diepe rust is de vogelstand ten goede gekomen.

In Meijndel is ook de oudste vogelwerkgroep van Nederland actief. De Vogelwerkgroep Meijndel inventariseert onafgebroken sinds het midden van de vorige eeuw de ontwikkeling van de vogelstand.

We liepen de gele wandelroute van ongeveer 5 kilometer. Gelijk bij de start van de tocht, bij Vallei Meijndel, hoorden we een niet alledaags vogelgeluid en na enig speurwerk hadden we de vogel gevonden, een halsbandparkiet.

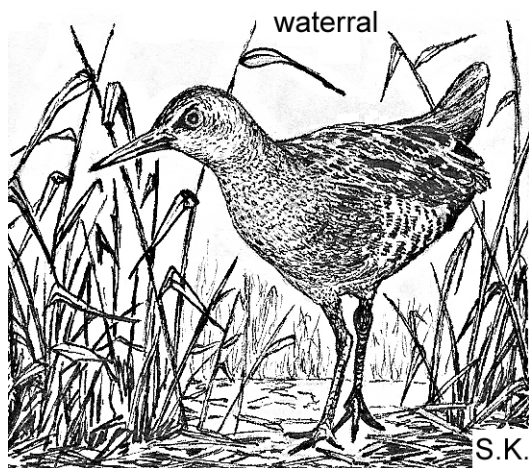
De halsbandparkiet is een papegaaiachtige uit tropisch Afrika en Zuid Azië, die ooit naar Europa is gehaald als volièrevogel. In de loop der jaren is een aantal van deze vogels ontsnapt of vrijgelaten. Zij bleken goed te aarden in West-Europa, konden zich vermenigvuldigen tot vele tienduizenden exemplaren en hebben zich ondertussen als exoot gevestigd.

Tijdens de wandeling liepen we door een zeer gevarieerd duinlandschap. Onderweg zagen we onder andere merel, kauw, groenlingen, ekster, pimpelmees, heggenmus,

KOPERWIEK

gaai, koperwieken, houtduif, grote bonte- en groene specht en be wonderden we een zwartkopmannetje van dichtbij. Vanuit het binnenduin met weelderige bomen en struikengroei kwamen we in het middenduin met infiltratieplassen en natte duinvalleien. In de luwte van de hellingen stonden struiken zoals duindoorns, vlier en liguster. We hoopten hier vele trekvogels zoals groenlingen, kramsvogels en koperwieken bij de duin-

waterral

doorns aan te treffen, echter de grote aantallen vielen behoorlijk tegen. Bij een infiltratieplas bij de Prinsenberg kken we uit op een aantal watervogels en hier telden we kuifeend, tafeleend, meerkoet, fuut, blauwe reiger, smient en zagen we een niet alledaagse waarneming en na

goed door de scoop gekeken te hebben en de boeken te raadplegen bleek het een marmereend te zijn. Navraag leert dat het om een ontsnapt exemplaar gaat.

Verder zagen we hier nog vinken, rietgors, aalscholver, nijlgans en hoorde we het typische geluid van een waterral. We vervolgden onze wandeling tot aan het uitzichtpunt op de duintop, onderweg hebben we nog een tapuit gezien. Bovenop de duintop hadden we een prachtig uitzicht op het strand waar in de herfst vaak drieteenstrandlopers voorkomen, nu zagen we er geen maar wel vele grote- en kleine mantelmeeuwen, zil-vermeeuw, kokmeeuw, langsvliegende rotganzen, scholeksters en strandlopertjes. We besloten om hier even een pauze te houden en de door ons zelf meegebrachte koffie te nuttigen. Vanaf het strand gingen we via de Helmduinen weer terug naar Vallei Meijendel. Lopend langs mooie doorkijkjes zagen we onderweg nog een vlucht oeverpiepers, putters, buizerd, koolmees en op een van de wateren nog een slobbeend. Onderweg naar het uitkijkpunt Panneduin hoorden we verschillende vogelgeluiden welke door luidsprekers schalden. Dit bleek van het vogelringstation Meijendel afkomstig te zijn. Op onze terugweg richting het bezoekerscentrum zagen we wederom de halsbandparkiet en ook nog boomklevers. Onze lunch gebruikten we bij pannenkoekenboerderij Meijendel wat naast het bezoekerscentrum is gevestigd. We lieten ons de broodjes gezond dan wel een groot bord friet met een kroket of een goed gevulde pannenkoek goed smaken.

Na de lunch vertrokken we naar vogelplas "Starrevaart" welke ongeveer 15 km verderop gelegen is.

De Vogelplas Starrevaart ligt even ten noorden van Leidschendam. Het gebied is pas een paar jaar volop in ontwikkeling, maar dat is dan ook niet kinderachtig. 180 vogel-

soorten bezoeken de plas en zijn, wat misschien nog belangrijker is, voor de liefhebber goed in het vizier te krijgen omdat er slikplaten in het water zijn waar het krioelt van de steltlopers en andere watervogels. Ze dribbelen als het ware op een to-neelpodium of een catwalk.

Bij aankomst op het parkeerterrein bezochten we eerst de wateren aan de oostkant waar regelmatig de ijsvogel zich ver-toont. Vandaag liet het zich niet aanschouwen, wel hadden we van dichtbij mooi zicht op een aantal krakeenden. We besloten om een bezoek te gaan brengen aan de vogelobservatiehut die gelegen is aan de vogelplas. We hadden geluk, op dat moment was er niemand aanwezig zodat we volop de ruimte hadden om te kijken wat er op het water zat. Telescopen werden gericht en de ene na de andere vogelsoort kwam voorbij. Kieviten, honderden smienten, grote zilverreigers, kluten, grauwe ganzen, grote Canadese ganzen, bergeenden, winter-talingen, pijlstaarten, een negental zwarte ruiters, watersnip, geoorde fuut, brilduiker, dodaars; een waar watervogelpara-dijs. Intussen kwamen er meer bezoekers in de hut en door enige kenners werden we nog attent gemaakt op een bijzon-dere waarneming van een drietal rosse stekelstaarten, een mannetje en twee vrouwtjes. Een rosse stekelstaart is een Amerikaanse soort, ingevoerd in Engeland en zich in West-Europa uitbreidend. Hybridiseert in Spanje met witkopeend waardoor zuivere witkopeendpopulatie in voortbestaan wordt bedreigd. Omdat het steeds drukker werd in de kijkhut beslo-ten we er een eind aan te breien en richting huiswaarts te gaan. Bij de parkeerplaats zagen we nog staartmeesjes waar-door het totaal op zo'n 60 vogelsoorten kwam. We mogen stel-len dat het een geslaagde vogeltocht was.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

ONZE MOOIE NATUUR

Dat is de naam van de foto- en filmvertoning die ik u graag wil laten zien op woensdag 14 januari 2015.

Gedurende enkele jaren ben ik aan het fotograferen geslagen en vaak in de natuur te vinden. Het is begonnen met het foto-

graferen van vogels maar al gauw bleek dat er nog veel meer te beleven is, alles wat met flora en fauna te maken heeft is dan ook mooi om vast te leggen.

Graag neem ik u mee de natuur in, naar onze eigen Kandoel-tuin, waar de gekraagde roodstaart te zien was en afgelopen zomer een jonge koekoek, naar 's-Gravenmoer voor de ijsvogels, Huis ter Heide met de zwarte specht en Lobelia voor de reeën, Schotse Hooglanders en de vele vlinder- en vogelsoorten, Surea en De Kleine Heiningen.

De Biesbosch, de Kampina en de Posbank komen in beeld voor de mooie natuuroptnamen.

Iets verder van huis, naar de Amsterdamse Waterleiding Dui-nen waar volop damherten en vossen te zien zijn, naar de Elsberg op de Veluwezoom en park De Hoge Veluwe, voor de bronst van de edelherten.

Deze avond krijgt U van alle locaties mooie beelden te zien en vanzelf komen we dan in de herfst uit met de vele soorten paddenstoelen en mooie herfstkleuren. Ook de winter heeft zo zijn mooie plaatjes.

Graag nodig ik u uit, kom eens kijken bij Ken en Geniet.

Jan Maijen.

FOTO EXPOSITIE MET KERST 2015

Zoals in de jaarvergadering van 2014 is afgesproken, gaan we bij de kerstbijeenkomst een foto expositie houden, waar tevens een wedstrijd aan verbonden is.

Er zijn drie categorieën:

FLORA

Flora duidt het plantenrijk aan, dus alles wat met planten en bloemen te maken heeft.

FAUNA

Fauna duidt het dierenrijk aan, dus alles wat met dieren te maken heeft.

LANDSCHAPPEN

Landschapfotografie is het weergeven van landschappen; bergen, valleien, bomen, rivieren en bossen, als onderdeel van de foto. De hemel is vrijwel altijd onderdeel van het kunstwerk en de weersgesteldheid is een aspect van de compositie.

Alle leden van Ken en Geniet mogen foto's inleveren. De foto's mogen niet digitaal bewerkt zijn, wel eventueel wat uitgevergroot. De ingeleverde foto's worden zoveel mogelijk tentoongesteld, afvallen kan mogelijk zijn indien er te veel foto's worden ingeleverd om te worden geëxposeerd.

Er is dus nog tijd genoeg om een mooi plaatje te schieten, zelfs dicht bij huis moet dat lukken.

Ik ga ervan uit dat iedereen zijn of haar foto digitaal zal kunnen aanleveren, fotorolletjes zijn misschien zelfs niet meer te koop.

Als de fotografen ons overstelpen met foto's, kunnen wij de kerstbijeenkomst van 2015 opsieren met een mooie foto expositie.

Natuurvriendelijke groeten, Kees Steenvoorden

MOOIE NATUURMOMENTEN IN NEDERLAND 25-2-2015

In deze serie laat ik zien dat je met geduld, kennis en goed luisteren en kijken mooie natuurmomenten kunt vastleggen. De Boswachterij Dorst is goed voor een Ransuil en bij de vleermuizenkelders word ik verrast door een Ree. Eén van de weinige Kuifleeuweriken, die nog in Nederland voorkomen, wist ik in Den Bosch vast te leggen. Bij West-Kapelle in Zeeland ontdek ik een Regenwulp en een Geelpootmeeuw. Na even geduldig wachten, laat de Snor zich goed horen en bekijken in de Groene Jonker. In Groningen komen steeds meer gebieden, waar je goed vogels kunt spotten. Een ritje door de Oostpolder levert de volgende soorten op: een Havik, foeragerende Steltkluten, Kemphanen en Bosruiters en broedende Witvleugelsterns. Het Lauwersmeergebied in Friesland laat zich ook niet onbetuigd met de zeldzame Kleine Geelpootruiter, wel een paar uur moeten wachten voordat hij zich goed liet zien, baltsende Kemphanen, een Watersnip, een Tureluur, een Eidereend en een Zeearend, verder heb ik in Friesland nog een Ralreiger kunnen vastleggen. Mijn thuisprovincie Overijssel staat aan de top met de zeer zeldzame Sperweruil bij Zwolle, een Roodmus, baltsende Patrijzen, een Koereiger in zomerkleed, een bedelende Lepelaar, de zeer zeldzame Roze Pelikaan, een Zwarte Ooievaar, Bonte Vliegenvangers, het Korhoen en prachtige beelden van een biddende Slangenarend. De serie wordt gecombineerd met mooie landschap-

pen, bloemen, vlinders, paddenstoelen en dieren o.a. ree, woelmuis, haas en nog niet genoemde vogelsoorten. Dit alles met ingesproken teksten en ondersteund met stemmige muziek.

Komt dit zien en laat je verrassen

Wim Tuijtelars

KERSTPRESENTATIE NATUUR AAN HUIS

Hans Peeters, werkzaam bij Vogelbescherming Nederland en oud-voorzitter van Ken & Geniet gaf onlangs het boek 'Natuur aan Huis' uit. Hij doorkruiste Nederland en België om de mooiste tuinen en erven vast te leggen. Ze variëren van actieve boerenbedrijven tot 'nieuwe buitenlui' die vanuit de stad op het platteland zijn gaan wonen. Maar ook 'openbare erven' op bijvoorbeeld minicampings, theetuinen, B&B's, kloostertuin en een kasteelhoeve.

Zoals in het boek 'Natuur aan Huis' laat Hans zien wat jezelf op je erf of in je tuin voor maatregelen kunt treffen, om het aantrekkelijker te maken voor planten en dieren. Op onze Kerstochtend vertelt Hans wat je vooral in de winter kunt doen. Niet alleen voor vogels, maar ook voor zoogdieren, amfibieën, reptielen en insecten. Hoe lok je muizen voor roofvogels en

uilen? Maak een winterverblijf voor ringslangen. Of hoe timmer je zelf een torenvalkkast? De presentatie staat boordevol praktische tips, zodat je na afloop direct zelf aan de gang kunt. In het boek ook het erf van Peter en Elly Verschure aan de Groenstraat en met vlinderfoto's van Fia Grootzwagers. U kunt deze morgen het boek 'Natuur aan Huis' aanschaffen met speciale ledenkorting.

